

гозберігаюче устаткування, системи очищення та захисту навколишнього середовища тощо.

Висновки

Отже, на сьогодні фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів машинобудівних підприємств ще не забезпечує одержання відповідних наукових та економічних результатів. Однією з головних причин цього є рівень інфляції, що обумовлює знецінення амортизаційних фондів та оборотних коштів підприємств. Крім того, до приховування прибутків та переведення капіталу в тіньовий сектор призводить неефективна податкова політика. Така ситуація вимагає докладного аналізу ефективності фінансування інновацій та пріоритетних напрямів економіки підприємства власними коштами.

Фінансова політика в інноваційній сфері має бути спрямована на розробку методів і важелів заохочення підприємницької ініціативи до впровадження інновацій машинобудівними підприємствами. Розглянутий механізм фінансування інноваційних процесів власними

коштами підприємств доводить свою ефективність і широкі перспективи розвитку. Але подальшого опрацювання та удосконалення потребують й інші схеми фінансового забезпечення інноваційних підприємств - банківське кредитування, бюджетне фінансування та ін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні, 2008 : стат. зб. / [відп. за вип. І. П. Калачева ; Державний комітет статистики України]. - К. : ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2009. - 364 с.
2. Федулова Л. І. Перспективи інноваційно-технологічного розвитку промисловості України / Л. І. Федулова // Економіка України. - 2008. - № 7. - С. 24-36.
3. Микитюк П. П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства : [монографія] / П. П. Микитюк. - Тернопіль : Економічна думка, Тернопільський національний економічний університет, 2007. - 296 с.
4. Наукова та інноваційна діяльність в області. - Миколаїв : Головне управління статистики у Миколаївській області, 2009. - 121 с.

J. Velykyy

FINANCIAL SECURITY OF INNOVATIVE ACTIVITY OF SHIPBUILDING ENTERPRISES DUE TO OWN FINANCIAL RESOURCES

The features of the financial providing of innovative activity of subjects of menage are considered in the state and regions due to own financial resources. Certainly advantages, failings and ways of optimization of mechanism of financing of innovative processes by the income of enterprises and money of sinking fund.

Key words: innovations, innovation activity, innovative processes, financial resources.

© Ю. Великий

Надійшла до редакції 10.01.2011

УДК 338.2:65.01

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ВЛАДИСЛАВ ГАЛУШКА,

здобувач кафедри "Фінанси і банківська справа"

Донецького національного технічного університету

У статті розглянуто систему управління підприємством, визначено місце та особливості аналітичного забезпечення в процесі управління підприємством, зазначено необхідність застосування аналітичного забезпечення на базі фінансово-економічного аналізу.

Ключові слова: система управління підприємством, функції управління підприємством, аналітичне забезпечення, процес управління, фінансово-економічний аналіз.

Постановка проблеми. У сучасних умовах набувають важливого значення питання ефективного функціонування підприємств, пошуку невикористаних резервів, збереження рівня ліквідності та платоспроможності. Виникає необхідність адаптації діяльності підприємств, у першу чергу їхньої системи управління, до трансформаційних процесів, що проходять в економіці.

Система управління підприємством потребує систематичного вивчення для успішного й ефективного управління нею. Одним із таких способів є аналітичне забезпечення, яке використовує менеджер у процесі розробки управлінських рішень.

Аналітичне забезпечення діяльності підприємства розглядається як база розробки управлінських рішень, що дозволяє визначити недоліки на сучасному етапі

№ 2 (109) лютий 2011 р.

господарської діяльності та перспективи його подальшого розвитку. Для підготовки та прийняття ефективного управлінського рішення необхідно своєчасно одержувати вичерпну інформацію про внутрішні й зовнішні умови діяльності об'єкта управління. Якість управлінського рішення визначає кінцеві результати управління [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналітичного забезпечення управління фінансово-економічними результатами підприємств розглянуто в наукових працях І. А. Бланка, М. Д. Білика, М. Г. Чумаченка, Л. А. Лахтіонової, А. Д. Шеремет, А. В. Ковальова, Г. В. Савицької, Л. О. Лігоненко, К. В. Ізмайлової, М. Я. Коробова, Е. В. Мних та ін. Їх детальне дослідження показує, що роль аналітичного забезпечення при розробці рішень усе більше зростає при ринковому формуванні результатів діяльності підприємства, а також підвищенні відповідальності за ці результати. Тому метою статті є визначення місця, особливостей та розвитку аналітичного забезпечення в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Система управління характеризується як "складна система", тобто як сукупність елементів, що знаходяться у взаємодії й утворюють взаємопов'язану багатофакторну цілісність. Відомо, що будь-яка система має якості, які не притаманні жодному з елементів, що входять у систему. Звідси зрозуміло, що при вивченні систем недостатньо (а часто й просто неможливо) вивчення властивостей її елементів окремо. Об'єкт поза системою й аналогічний об'єкт як елемент системи, як правило, мають неоднакові властивості.

Система управління підприємством має всі ознаки складних систем. Вона поєднує величезну кількість елементів, має численні внутрішні й зовнішні зв'язки, відрізняється взаємодією різноякісних підсистем, що утворюють декілька пов'язаних між собою ієрархічних структур (виробничо-технологічних, територіальних, соціальних тощо). Елементи системи, як правило, описуються певною системою показників, які, у свою чергу, розділені на три підмножини. Вхідні показники описують вплив на елемент інших елементів системи, а також зовнішнього середовища. Вихідні показники описують дії самого елемента на систему й зовнішнє середовище [2].

У системі управління підприємством особливу вагу має елемент управління в особі керівника, а її вивчення й удосконалення - його постійне завдання. Управління має забезпечувати: збереження структури системи; підтримку режиму діяльності; реалізацію програм, цілей функціонування цих систем в умовах різних зовнішніх і внутрішніх впливів, що супроводжують їх.

Задачі управління реалізують у процесі виконання тих чи інших рішень. У загальному випадку задачі визначаються двома станами системи: що задається (бажаним); фактичним (прогнозованим). Неузгодженість між цими станами визначає необхідність вироблення управлінського рішення чи керівного впливу з метою приведення фактичного стану до бажаного. Для забезпечення достатньої ефективності управління повинен здійснюватися контроль реалізації рішення.

Стійкість управління як властивість системи зберігати свій первинний стан спокою чи руху в умовах зовнішніх впливів є одним із найважливіших чинників для будь-якої системи, у тому числі й для систем управління. Для забезпечення стійкості важливі безперервність управління; виключення помилок в оцінці стану об'єкта управління; виключення затримок в оцінці стану об'єкта управління; дії персоналу; запізнення реакції об'єкта управління на управлінську дію.

Аналіз існуючих підходів до системи управління дозволяє сформулювати її загальне визначення: система управління - це сукупність усіх елементів, підсистем і комунікацій між ними, а також процесів, що забезпечують задане функціонування підприємства. Метою функціонування системи управління є вироблення й реалізація управлінських впливів чи рішень для формування необхідної поведінки керованої системи (чи об'єкта управління) в умовах різних впливів навколишнього середовища для досягнення сформульованих цілей.

Система управління базується на таких складових: інформаційній підтримці процесів розробки й реалізації рішень; системі активізації персоналу. Оптимізація названих складових і є основним напрямком удосконалення системи управління. Ці складові дуже важливі, але фіксують деякий етап стану системи управління й відбивають лише частину сучасної системи управління, що має включати елементи розвитку, у тому числі методологічну (управлінську) підтримку при розробці й реалізації рішень (рис. 1) [3].

Рис. 1. Структура системи управління підприємством.

Методологія управління включає: мету й завдання, принципи, закони й закономірності, функції й методи управління. Процес управління являє собою систему комунікацій, технологію управління (розробку й реалізацію управлінських рішень), представництво, інформаційне забезпечення. Структура управління включає функціональну й організаційну структуру, схему організаційних відносин, конкретні схеми взаємодій вищих органів управління та структуру персоналу. Техніка управління включає комп'ютерну й організаційну техніку, офісні меблі, мережі зв'язку (внутрішні чи зовнішні типу Інтернет), систему документообігу. У свою чергу, методологія й процес управління формують управлінську діяльність, а структура й техніка управління - механізм управління. Стан елементів системи управління організації безпосередньо відбивається на ефективності її функціонування в цілому. Основне завдання системи управління - формування професійної управлінської діяльності, що може розглядатися як процес і як явище.

Управління підприємством реалізується за допомогою функцій, які можна класифікувати залежно від його об'єкта й суб'єкта (рис. 2).

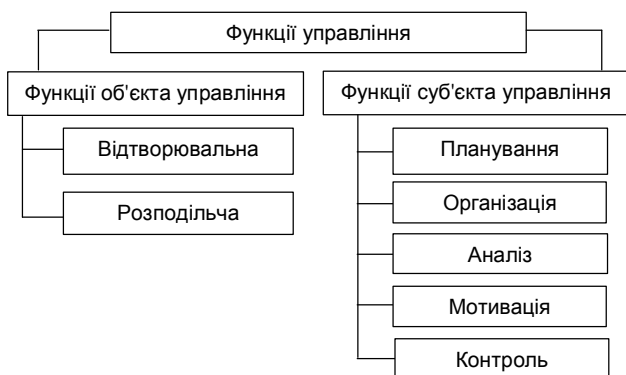

Рис. 2. Функції управління залежно від об'єкта й суб'єкта.

Відтворювальна функція управління підприємством полягає в забезпеченні збалансування матеріальних і фінансових ресурсів на всіх стадіях обороту капіталу в процесі простого й розширеного відтворення. На перший план виступає накопичення капіталу для вирішення довгострокових інвестиційних проблем. Тобто реалізація цієї функції управління дає змогу знайти оптимальну пропорцію між авансованими грошовими коштами, які відшкодовуються протягом одного обороту, й інвестиційними грошовими коштами, які надовго вибувають з обігу й повертаються частинами.

Розподільча функція управління підприємством полягає у формуванні й використанні грошових фондів, підтриманні ефективної структури капіталу підприємств. Менеджер визначає політику щодо розподілу прибутку, від якої залежить загальний концептуальний підхід до розвитку управління підприємством на підприємстві. Результатом розподільчих процесів є створення фондів грошових коштів (фонду відшкодування, фонду споживання, фонду накопичення), які забезпечують фінансування прийнятих до реалізації програм, підтримку оптимальної структури капіталу, зведення до мінімуму ризику банкрутства.

Основою управлінських функцій виступає планування. Воно охоплює весь комплекс заходів із розробки планових завдань і їх утілення на практиці. За допомогою планування здійснюється економічне обґрунтування управлінських рішень, вибір їх альтернативних ва-

ріантів. Різновидом цієї функції є прогнозування (передбачення), тобто розробка на довготермінову перспективу можливих напрямків діяльності й змін фінансового стану підприємств. На відміну від власне планування, прогнозування не має на меті здійснити всі прогнози на практиці, а також відрізняється більшою альтернативністю у визначенні фінансових показників і параметрів.

Організація полягає у створенні підрозділів підприємства, визначенні їх повноважень, установленні вертикальних і горизонтальних зв'язків між ними, координації їхніх дій.

Аналіз у своєму призначенні виступає як інструмент вивчення складних соціально-економічних явищ і неоднозначних результатів виробничо-господарської діяльності підприємства.

За допомогою аналізу можна оцінити технічний, технологічний, організаційний, економічний і соціальний розвиток підприємства. Із цих позицій аналіз повинен служити основою для складання програм соціально-економічного розвитку підприємства, а також розробки рішень на всіх етапах управління підприємством. Тобто аналіз повинен бути найважливішою ланкою в управлінні виробництвом. Проте ринкова економіка покладає на аналіз не просто діагностичну функцію, але й виявлення невикористаних можливостей, пошук раціональних та обґрунтованих управлінських рішень.

Мотивація передбачає стимулювання працівників фінансових служб до виконання поставлених завдань. Від зацікавленості менеджерів у результатах своєї праці значною мірою залежить ефективність господарської діяльності підприємства. До мотиваційних факторів належить не тільки заробітна плата, а й політика підприємства і стиль керівництва, міжособистісні відносини з безпосереднім керівником, колегами та підлеглими, гарантія зайнятості, умови праці, соціальне забезпечення, статус працівника.

Контроль як функція управління підприємством полягає у виявленні відхилень від плану й своєчасному внесенні коректив [4].

І. А. Бланк [5] виділяє дві групи функцій управління:

1) функції системи управління: розробка стратегії підприємства; створення організаційних структур, що забезпечують ухвалення та реалізацію управлінських рішень; формування ефективних інформаційних систем; проведення аналізу різних аспектів діяльності підприємства; проведення планування діяльності підприємства за всіма напрямками; розробка системи стимулювання реалізації ухвалених рішень; проведення ефективного контролю за реалізацією ухвалюваних управлінських рішень;

2) функції менеджера як спеціальної галузі управління підприємством: управління активами; управління капіталом; управління інвестиціями; управління грошовими потоками; управління ризиками; антикризове управління.

Проведення аналізу різних аспектів діяльності підприємства як функції управління підприємством передбачає дослідження причинно-наслідкових зв'язків між економічними та фінансовими показниками господарської діяльності підприємства. Праці сучасних науковців в області економічного й фінансового аналітичного забезпечення розкривають, що фінансовий аналіз не можна розглядати окремо або як частину економічного аналізу, оскільки і той, й інший знаходяться в органічному взаємозв'язку і є вичерпною базою для дослідження діяльності підприємств і розробки управлінських рішень [6].

Тому аналітичне забезпечення на базі фінансово-економічного аналізу - це новий етап розвитку аналізу,

обумовлений сучасними потребами суб'єктів ринкової діяльності, який комплексно відображає й розкриває причинно-наслідкові зв'язки між фінансовими та економічними показниками. Його використання як функції управління підприємством є невід'ємною складовою системи управління підприємствами.

Фінансово-економічний аналіз, як зазначає М. Д. Білик, в узагальненому вигляді включає в себе три головні елементи [7]:

- 1) оцінку фінансових потреб підприємства;
- 2) розподіл потоків грошових коштів залежно від конкретних планів підприємства, визначення додаткових обсягів залучення фінансових ресурсів та каналів їх одержання - кредитів, пошук внутрішніх резервів, додатковий випуск акцій, облігацій;
- 3) забезпечення системи фінансової звітності, яка б об'єктивно відображала господарські процеси та забезпечувала контроль за фінансовим станом підприємства.

Висновки

Аналітичне забезпечення на базі фінансово-економічного аналізу сприяє вирішенню питання поточного руху фінансових ресурсів, їх формування й використання, поточного та довгострокового планування діяльності. Такий аналіз є засобом поєднання фінансового та загального менеджменту в частині аналізу, а також фінансового забезпечення стратегії підприємства.

У сучасних умовах господарювання необхідне ком-

плексне аналітичне забезпечення, що дозволяє об'єктивно оцінювати господарську діяльність підприємства і на підставі цього розробляти відповідні управлінські рішення. Тому використання аналітичного забезпечення на базі фінансово-економічного аналізу й розробка його методики є актуальними питаннями при вдосконаленні оцінки діяльності підприємств, підвищенні її об'єктивності в умовах ринкової економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Болюх М. А. Економічний аналіз / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов ; [за ред. М. Г. Чумаченка]. - К. : КНЕУ, 2001. - 540 с.
2. Дарижапов Б. Д. Методические подходы к оптимизации системы управления промышленного предприятия / Б. Д. Дарижапов // Социально-экономические и технические системы: исследование, проектирование, оптимизация. - 2008. - № 9. - С. 8-9.
3. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством / В. О. Василенко. - К. : ЦУЛ, 2003. - 504 с.
4. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. - К. : Знання, 2005. - 485 с.
5. Бланк И. А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк. - К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. - 656 с.
6. Галушка В. В. Фінансово-економічний аналіз: історія, сучасні проблеми та перспективи розвитку / В. В. Галушка, В. М. Антоненко // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. праць. - 2007. - Вип. 14. - С. 208-215.
7. Фінансовий аналіз / [Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк М. Н., Невмержицька Н. Ю.]. - К. : КНЕУ, 2007. - 592 с.

V. Halushka

ANALYTICAL SUPPORT IN THE SYSTEM OF ENTERPRISE MANAGEMENT

The article deals with enterprise management system, especially the place and analytical support in the process of enterprise management, the necessity of applying analytic software-based financial and economic analysis.

Key words: enterprise management system, enterprise management functions, analytic software, process management, financial and economic analysis.

© В. Галушка

Надійшла до редакції 12.01.2011

УДК 336.02

ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

ЕЛІНА ДРАННИК,

аспірант Донецького державного університету управління

У статті виявлені фінансові інструменти міжнародного ринку, проаналізовані фінансові інститути, що функціонують на міжнародному рівні, визначений механізм інтеграції України на фінансовий ринок, запропоновані шляхи підвищення ефективності цього механізму.

Ключові слова: фінансові інструменти, інвестиційна привабливість, фінансовий ринок, інтеграція.

Постановка проблеми. Характерною рисою сучасних світових економічних відносин є інтенсивний розвиток процесу залучення національних економік до

світогосподарської системи, посилення ступеня їх взаємозалежності. Зростання взаємозалежності країн, інтенсифікація міжнародного обміну товарами,

№ 2 (109) лютий 2011 р.